

kamo li naračiti si slična za svoju uporabu; radi toga odlučilo se u odborskoj sjednici 27. kolovoza, da se jedna i to Dzirzonka predade popu Lvi Sparožiću na uporabu, a Amerikanku, da se uruči jednom ili drugom zadrugaru polak uvjerenosti zadrugnog predsjedništva. Do danas je još Amerikanka u Krku; ali čim nastane vrijeme rojenja pčela, uruči će se ju č. oo. frajčevom u Košinjau.

Usled opazke, dotično predloga g. Matanića zadnje glavne skupštine, odnosno na popis knjiga nalazećih se u zadrugnoj knjižnici, taj popis bio je utičajan, pak će se već danas razdiležiti, odnosno odoplatiti gg. odbornikom, da tako svaki pojedini član može na podlogi tog imenika jednu ili drugu knjigu kod tajnika naručiti. — I ove godine je zadruga iz vlastite blagajne predbrojila sve članove zadruga izim svećenika i učitelja na krasne dvomjesne gospodarske knjižice, koje u Zadru izlaze pod naslovom: „Težakko blago“. Zadruga pak bila je i ove godine predbrojena na „Gosp. list“ iz Zagreba, „Poljoznanca“ i „Seljaka“ iz Zadra i na „Našu Slogu“. P. andom si, pčelarskog društva u Osijeku. Zadruga si je nabavila 11 godišta „Hrvatske pčele“, pak se i ove godine predbrojila na taj krasno uređivan i zanimiv za svakog, a osobito za pčelara, list.

Zadruga je opet i ove godine porasla za 7 članova, tako da danas broji 106 članova. Brojno smo dakle i ove godine napredovali, pak dajte, uzastojimo, da napredujemo i voljno. Vi ste i danas od g. predsjednika čuli, kroz koje klance jadikovce mora se naša zadruga proveravati, da si obezbedi svoj obstanak; vi ste čuli kako nas najviše led od onuda bije, odkud bi nas moralo najviše sunce grijati, dakle na maru, na zanimanju našem, može jedino u današnjih okolnostih naša zadruga računati, pak će međutim, ako Bog da i na naša, ako i podrima vrata, jednom sunce ograničiti. Sav svet, svaki narod teži napred, pa taj nesmjeno ni mi zaostati. Rad je grob svakoj bjedi i nevolji. U radu je spas. A poslućica veli: Kako tko radi onako i ima.

Usled odborovog zaključka izdričebati će se i ove godine prije zaključka skupšćin među članove, koji su svojoj godišnjem prinos uplatili, izuzam onih, koji su pravnih godina isto oruđe dobili: 5 straljaka, 5 perisa i 6 škara, u svem dakle 16 predmeta.

Tim bi bio, štovana gospodo, po prlici bar u glavnih točkah ovogodišnji rad zadrugnog odbora, koga izvolite primiti do znanja.

Skupščina daje izrazu svojem odobravanju sa „živio!“

Predsjednik pita, da li ima tko kakove prigovore ili primjetbe učiniti na pročitano izvješće. Pošto se nitko ne javi za rieč, smatra, da skupščina prima izvješće na znanje, te prelazi na dnevni red.

(Dalje sliedi.)

Iz Krka, početkom 1893. — (Dalje). — Obstoji u Krku već od 50 skoro godina „Knjižnica Algorotti“, društvo sa potvrđenim pravili, koje sada broji 8—9 utemeljiteljskih članova, te koje uz prosvjetnu svrhu ima i onu udruživanja. Kropoću ove potonje svrhe ima društvo i taj zadatak, da predijedu i večerije zabavom, čitanju, itd. odlučuju članovi utemeljitelji. Tako se postepeno došlo do toga, da se nabavljalo novina za čitanje, za koje su davali svoje prinose i članovi utemeljitelji i oni, koji su bili pripisani od njih, te se to razvilo kao čitaonica. Tom čitaonicom su i unaprijed ravnali članovi utemeljitelji knjižnice; ali da bude postupak redovit, bje pred kakovih 33 godina ustanovljen posebni statutarij red, po kojemu se ravnalo čitaonicom. U potonje vrijeme rali malog broja utemeljiteljskih članova biralo se u upravu knjižnice i čitaonice također pripisane redovite (da ih tako nazovemo) gostove. Tako je ta institucija liepo napredovala. te se smatrala kao neutralno tlo, gdje su se sastajali i Hrvati i Talijani, i svećenici i činovnici i trgovci, u kratko svi moabranoji krčki slojevi. Glede nabave novina se ubovoljavalo svakoj narodnosti u razmjenu prema prinosu, a politike se u društvu čerato nije. Na taj sklad valjda nije bio komu po čudi. Lanijske godine upitala je prije svega politička uprava, da njoj se razloži narav ove ustanove.

Taj upit nas začudio, jer kolikogod je bilo dosad političkih činovnika u Krku, svi do jedan su bili članovi čitaonice, bolje rekuć, pripisani redoviti gostovi, a pravila društva bila su uvijek izvješena i pristupna svakomu. Taj upit je međutim potaknuo utemeljiteljske članove na veće staraanje za društvo, kojemu su uvjedi, da prieti nekakva pogibiel. I doista u studenom minule godine prijavi se na jednom jedanaestorica krčkih stanovnika molbom za pristup u čitaonicu. Konec godine birala se redovito društvena uprava i odlučivalo o predpiti na novine, te poznavajuć prijavnike i glasove, koji su kolali, obstojeća uprava je postojimjala, da je njihova namjera preinaciti dosadnji red i podat drugo lice društvu — imne potaljančiti ga. To i vladin višenavedeni upit ponukalo je upravu, da ne primi odmah po običaju u zadnje vrijeme uvedene prijavljene, nego u smislu pravila prosledila je prijavu na odluku utemeljiteljskim članovom, obavijest o tomu imiteljje. Na to prijavljenici izravno su odslali upravu spis, u kojem izjavljuju, da se 1. prosinca 1892 smatraju kao članovi društva, te da će polaziti i društvene prostorije. Liepa ugledjenost i pojam o društvenih odnošajih, za ne? A liepa preporka za njihov pristup. Doista, prema običaju, dodjose sliedeće večeri u društvene prostorije učitelj krčke pučke učione Udina i sudbeni kancelist Ostrogovich. Od uprave nije bio nitko prisutan, te se iza pol sata udaljili. Kasnije su došla i dva člana uprave. Malo za tim eto iznovice pomenutog učitelja Udine, praćenog od redovitih gostova carinarskog činovnika

Anastasia i ljekarnika Krebsa, za kojeg tvrde, da je pripravan i na šakanje proti ostalim članovom. Član uprave g. Celebrini umoli došljaka Udina, da se udalji iz prostorija i uputi ga, da se ide obavijestiti kod načelnika o odgovoru na njihovu zadnju izjavu. U istinu smješan je bio onog časa položaj učitelja, koji se ipak udaljio, poprugujuć još nekojimi riečim svoj i onako drzoviti korak. Nego to ponasunje pučkog učitelja namide nam žalostno razmatrajmo o tomu, u koje je ruke povjeren utrogo djeca u gradu Krku. Doista, oteveni obitelji, a i vlada, ako joj je do toga, imaju što o tomu razmišljati. S tim međutim nije svršeno. Prijavnici podneli su utok na namjestništvo, kao da su tobož odbijeni. Do malo dana — velika hitrina u toun — bje pozvana uprava pred e. kr. povjerenika na opravdanje (a učitelj Udina ne bje pozvan!). E. kr. povjerenik izjavio je, da smatra nezakonitim obstanak čitaonice, te da do rješite namjestništva se neima učiniti nikakve promjene glede članova. Međutim izabrana se ovih dana uprava iz samih utemeljiteljskih članova, te se nadamo, da će spasiti nještut obstanak tako liepe ustanove, kojoj, kako eto vidismo, s raznih strana kidišu.

(Sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 26. jenzra. 1893.

Austro-Ugarska. Dne 20. t. m. započela je u carevinskom vieću razprava promćuna ministarstva zemaljske obrane, te su tom prigodom zastupnici raznih stranaka izrekli svoje želje ili tegobe u tom pitanju. Među ostalimi pritužio se je zastupnik štajerskih Slovenaca, dr. Grogorec, u sjednici od 23. t. m. na naredbu toga ministarstva, kojom se je izključio slovenski jezik u 7. koruskoj pukovniji; zahtjevao je nadalje, da se neima vojnika poljske, hrvatske, česke i slovenske narodnosti u službi odnarođivati. Mladoćeski zastupnik dr. Vušaty predložio je, da vojnici izvan službe nenose oružja, čim bi se izbjeglo mnogim neredom.

Prvaci trijuh klubova, koji bi imali sačinjavati većinu carevinskoga vieća, priobćili su jur svojim klubovom osnovu tih dogovora. Glavne točke jesu, kako smo već drugom zgodom priobćili, gospodarska pitanja; njemačko-ćeska nagodba nespominje se, jer da spada to pitanje pred ćeski sabor. Postojeće političko stanje imalo bi i nadalje trajati. Njemački liberalci zahtjevaju, da se uvrti u taj program i spomenutu nagodbu, jer da se ona tiče svih austrijskih Niemaca. Reč bi, da se ti klubovi neće složiti

na zajedničkom programu, kako nije u ostalom niti moguće, već da će se stvoriti nekakvo privremeno stanje, a klubovim će ostati slobodne ruke.

U Madjarskoj slozbi ministarska kriza radi vjerozakonskih pitanja, naprosa radi civilnoga braka, koj bi htjela upoljati sadašnja vlada.

U hrvatskom saboru vodi se podrobna razprava o zemaljskom prućunau.

Združenim opozicijam dolaze još uvijek iz svih hrvatskih pokrajina politne ćestitke, što se sloziše proti madjarskoj strani.

Srbija. Iz Biograda dolazi napokon već jednom i jedna ugodna vjest, a tu je, da se sa kraljevi roditojji, Milan i Natalija izmirili, te da će se opot združiti. Na taj korak, da jih je prisilio neprostanimi molbami mladi kralj Aleksander.

Bugarska. Knez Ferdinand dao se opet na putovanje. Ovaj put ide u svoju domovinu, te se je na putu svratio u Beč.

Rusija. Ruski priestolonasljednik, voliki knez Nikola, boravi ovaj čas u Berlinu, kamo je došao cesarskoj obitelji u pohode.

Francuzka. Iztraga proti pronevjeriteljen panamskih novaca primieo se kraju. Glavni kriveci nalaze se jur pod ključem, a nekoi su pod sjgumi, m pazkom, da neuteku.

Italija. I u Italiji odkrili su velika pronevjerjenja kod nekoih novćenih zavoda. Uhaćeni su nekoi pronevjeritojji u Rimu, Vidmu itd.

Egipat. Mladi egipatski vladar ili Khedive reč bi, da je sit englezkoga pokroviteljstva, te bi se ga rad riešio. Njega podupira bez dvojih nekoje europejske vlasti. Englezka kani radi toga svoje posade u Egiptu pojaćati.

U SLOGU!

Na uzdane skoćte noge
Sad je hora „Naše Sloge“!
Svem svietu reći te je,
Da smo slozbi braniti svoje
Svem svietu reć je bistro,
Da nit damo tebe Istro!
Niti damo naše ranće
Da ga silom taljanće.

Sloga nam se sveta brine,
Da i tebi Istranice
Naše lući plamen svietli,
Zoru vieste naši pietli!
Mudre glave u slogu te
Mili rode pravu pute,
Nesloga nam jerbo kleta
Ne da napried, sreći smeta.

munus“ i tada njegovu pape Lava XIII. koji odavno izjavlja: „Konacno odavle (od apostolske stolice) dozvoljena je uporaba slavenskoga govora u presvetih obredih; i ove godine iziće deseto stolecito, što je papa Ivan VIII. pisao ovako moravskom knezu Svatopluku: „Slavenska pisma... kojimi se uzdaje dužno Bogu sa svim pravom hvalimo, i zapovjedamo, da se istim jezikom propovjedaju rieći i djela Hrista Gospodina našega. Nit se protiv zdravoj vjeri ili nauku, da se istim slavenskim jezikom bud miso pjeva, bud čita sveto evanjelje ili božja šćenja novoga i staroga zakona, dobro prevedena i tumaćena i svu ostalu službu obavija. Taj obćaj potvrdio je mnogo iza toga Bonodikt XIV. apo stolskim pismom godino 1754. dne 15. agusta.“

Prve i posljednje navedone rieći govoro u obćo povlastici slavenskoga govora i slavenskoga jezika, podijeljenoj po pokrajini, nego kako kaže Bonodikt XIV. vjernomu i pobožnomu narodu ilirskomu“, ili kako postojano oznaćuju onoklika „Grando munus“, narodom Slavonijom“, „slavonićkih rodova“, „otoli slavenski narod“, „slavenski rod“ — dakle slavenski narodi, a glede porne, mogla bi se ta povlastica omećjati najviše, kako upućuje Urban VIII. u bilih „Ecclesia catholica“ od 29. aprila 1631. na ono „gdje se je dos da spomenuti nariećje (slavonićkim) služilo“, ili kako kaže Bonodikt XIV. u navedenoj enciklici

„u biskupijah, u kojih obatoji obred slavensko-latinski“, a to je u cijeloj Istri, kako ćemo napried dokazati.

Istina je, da enciklika „Grando munus“ tamo, gdje opisuju život sv. Cirila i Metoda i gdje „se kratko dotiće povjesti odnošaja“, nespominje izrićno među narodi ostaknutimi „njihovimi imeni“ naroda istarskoga, ali ga niti neizključuju; paćo kardinal Bartolini, koji po nalogu Njgovore Svatosti Lava XIII. erta život spomenutih slavenskih apostola i objelodanjuje listine, na kojih se temelji redćen enciklika, obaziro se na listinu odnoćeu se na pokrácenje naroda u Korusku, u kojoj se imenuje Istra, i koju, kako sam upuća, je posve vjerodostojna, jer potieć od pisaće no samo, kako se čini, suvremenoga, nego i protivnoga Metodu i prijaznoga probitkom solnogradskim.“

Etio odnosnih rieći... Poslie Iohanna da poneko urinutog u doha dodje (među Korusćer) iz Istre i Dalmacije neki Slavem po imenu Morod, koj je obreo slavensko pismo, i koj je miedć slavenskim jezikom zapovestio latinski jezik; konacno protjeran od Korusćaca podje u Moravsku i tamo umro.“

Dakle Metodu nebićao Istra „nepoznata zemlja“, nego se je on, vraćajuć se iz Rimu, zaustavio nekud vrieće u Istri i u Dalmaciji navjećajuć rieći božju i obavljajuć svetohtajstva naše svete vjere slavenskim jezikom, i od tamo prešao u Korusku, gdje je našao na poznate protimbo

ćinjeno tui po Solnogradjinih, te se vratio u Moravsku.

Isto tako govori papa u enciklici „Grando munus“ — nastavlja kritieár — o pogodi, koju su izkazivali rimski pape Bugarom, Bošnjakom, Hreogovcom, Srbom, Dalmatincem, Liburnjanom, te sriemskoj erkvi; ali i opet nit odvie neima među „narodi Slavonijom“ naroda Istro. Prije avoga opažamo na to, da enciklika ovdje negovori o povlastici slavenskoga jezika u liturgiji, nego o drugih izkazivanih pogodnih i o osobitij brizi rimskih papa prema slavenskim narodom, u obrani svatosti vjere kod njih i u uzdržanju javnoga blagostanija; spominjuć u tom smislu F. kolu I. koji je poslao Bugarom prve blagovještike; Innocenta III. koj je pomirio Bugare sa katolićkom erkvom; Innocenta III. i IV. koji su nastojali, da među Bošnjaci i Hreogovci izkorievne razne zablude, koje su se među njimi uvukle; Innocenta III., Nikolu IV., Bonodika XI., Klementa V. koji su kod Srba, varke lukavo priredjone, da se okalju vjere, najobzirnije odstranili; Ivana X., Grgrua VII., Grgrua IX. i Urbana IV., od kojih su Dalmatinci i Liburnjani dobili osobitu pogodu i znatne izkazo ćasti i slava; i konacno Grgrua IX. i Klementa XIV., od kojih je imala sriemski erkva, razorena u VI. stolecju po barbarih „mnogo dokaze dobrohtojnosti“. Kako ne vidi, papa se tu nedotiećo mnogih drugih slavenskih pokrajina, te dakle, kako za njo tako nit za Istru, njo

imno posebnoga razloga, da jih spomeno. Što smo mi htjeli iztaknuti u interpelaciji odnoso na encikliku „Grando munus“ jest, kaošto smo prije rekli, da je i vladajuć papa Lava XIII. ponovno i izrićno potvrdio u obće porabu slavenskoga jezika u svetoj liturgiji, i da to jim bio podan, kako slavenskim narodom drugih nekih pokrajina, tako i nam u Istri, novi dokaz i ograda na obranu toga svetoavotoga prava, koje je i našo, jer jo već vijekovo zakonito uvedeno u našu pokrajinu, i jer jo u njoj bilo neko doba uprav u ovietu.

Hoćo se pako srdanoviti, malo zavidno, mnoga kritieára, kad tvrdi, da jo Urban VIII. (1631.) odobrio rimsko-slavonićki misal za pokrajinu Dalmaciju; i da jo Innocent X., sliedeć atopa avoga predćestnika, upravo Urbana VIII., odobrio takodjer izvornu; — doćim jo Urban VIII. svojom bilih „Ecclesia Catholica“ od 29. aprila 1631. dne na svjetlo „Minal nariećje slavonićkim“ za vjesta „gdje se je do sad obavljalo službu božju roćenim (slavonićkim) nariećjem“, i doćim jo Innocent X. dao tiskati „ilirićki brevinirij“ za ono „slavonićki rodova, koji su na daloko i široko po Europi razprostranjeni“.

Da je pako u ono doba u obće u Istri evanđ glosaljica, vidić ćemo ovedno malo kasnije.

U koliko se pako moćo rabiti živući hrvatski jezik u svetoj liturgiji, jasno jo iz prvanjega razlaganja; a što se tiće načina podijeljivanja svetohtajstva, darajua blago-

